

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, (ΠΜΣ)
«Γεωπολιτική Ανάλυση, Γεωστρατηγική Σύνθεση και Σπουδές Άμυνας και
Διεθνούς Ασφάλειας»**

SYLLABUS

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ (Χειμερινό), 2015-16

Γνωστικό Αντικείμενο: Γεωπολιτική Ανάλυση της Διεθνούς Διπλωματίας και της Στρατηγικής Ανασχέσεως & Κατευνασμού κατά την περίοδο 19^{ου} – 20^{ου} αι. (με Σεμιναριακές Εφαρμογές, κατά περίπτωση, στην Ευρύτερη Μέση Ανατολή, Ασία και Αρκτική).

Υπεύθυνος Καθηγητής: Δρ Ηλίας Ηλιόπουλος, Ανώτερος Ερευνητής Εταίρος Ε.Γ.Ε.Μ.Α.Τ/Τομέαρχης Τομέα Γεωπολιτικής και Διπλωματικής Ιστορίας (Ευρώπη, ΗΠΑ, Ρωσσία), Ε.Γ.Ε.Μ.Α.Τ/ΤΤΣΣΑΣ, ΕΚΠΑ

Διδάσκων: Δρ Ηλίας Ηλιόπουλος

Σκοπός του Μαθήματος: Το Μάθημα αποσκοπεί εις το να καταστήσει τους σπουδαστές ικανούς και εις θέσιν να προβαίνουν εις ανάλυσιν της Διεθνούς Διπλωματίας και των υπό των επί μέρους γεωστρατηγικών δρώντων σχεδιαζομένων και εφαρμοζομένων Στρατηγικών επί τη βάσει των θεμελιωδών αρχών της Γεωπολιτικής και με την βελτίστην δυνατήν αξιοποίησιν των εμπειρικοϊστορικών παραδειγμάτων σχεδιασμού και εφαρμογής Στρατηγικών Ανασχέσεως και Κατευνασμού εις τα γεωπολιτικά υποσυστήματα Ανατολικής Μεσογείου / Ευρυτέρας Μέσης Ανατολής / Πρόσω και Άπω Ασίας και, εν γένει, Ευρασίας.

Περιεχόμενο του Μαθήματος: Το Μάθημα περιλαμβάνει κριτική εξέταση των θεμελιωδών αρχών και δεδομένων της Θεωρίας της Ισχύος, των Διεθνών Σχέσεων και της Στρατηγικής με ιδιαίτεραν συνεξέτασιν της διαχρονικής γεωπολιτικής αντιπαλότητος μεταξύ Χερσαίας/Ηπειρωτικής Ισχύος και Θαλασσίας Ισχύος και συνεπακόλουθον αναφοράν εις ανάλογα εμπειρικοϊστορικά παραδείγματα αφορώντα εις τα γεωπολιτικά υποσυστήματα Ανατολικής Μεσογείου / Ευρυτέρας Μέσης Ανατολής / Πρόσω και Άπω Ασίας και, εν γένει, Ευρασίας.

Η ανάπτυξη του περιεχόμενου του μαθήματος σε 12 Θεματικές Ενότητες Διδασκαλίας (διαλέξεις), διδασκόμενες σε (δώδεκα), 12 2ωρα, [+1 ώρα για την διανομή θεμάτων τελικών εργασιών για τους σπουδαστές].

Θεματικές Ενότητες Διδασκαλίας (διαλέξεις)

- 1. Θεωρία της Ισχύος.** (2 ώρες).
- 2. Έθνος-Κράτος. Εθνικόν Συμφέρον. Ανάλυσις Συσχετισμού Ισχύος.**
- 3. Διεθνής Διπλωματία.** (2 ώρες).
- 4. Γεωπολιτική.** (2 ώρες). [+1 ώρα για την διανομή θεμάτων τελικών εργασιών για τους σπουδαστές].

5. Διεθνείς Κρίσεις. (2 ώρες).
6. Στρατηγική. (2 ώρες).
7. Σεμιναριακή Εφαρμογή: Η Στρατηγική Ανασχέσεως της Χερσαίας/Ηπειρωτικής Δυνάμεως Ρωσσίας, εκ μέρους της Ναυτικής Δυνάμεως Μ. Βρετανίας, στο γεωπολιτικόν υποσύστημα Ανατολικής Μεσογείου και Ευρυτέρας Μέσης Ανατολής / Πρόσω Ασίας, κατά τον 19^{ον} αι. (2 ώρες).
8. Σεμιναριακή Εφαρμογή: Η Στρατηγική Ανασχέσεως της Χερσαίας / Ηπειρωτικής Δυνάμεως Γερμανίας, εκ μέρους της Ναυτικής Δυνάμεως Μ. Βρετανίας, στο γεωπολιτικόν υποσύστημα Ανατολικής Μεσογείου και Ευρυτέρας Μέσης Ανατολής / Πρόσω Ασίας, περί τις αρχές του 20^{ού} αιώνας. (2 ώρες).
9. Σεμιναριακή Εφαρμογή: Ανατολικόν Ζήτημα, Στρατηγικές Εξαναγκασμού έναντι Μικρών Δυνάμεων και Κριμαϊκός Πόλεμος. (2 ώρες).
10. Σεμιναριακή Εφαρμογή: Ανατολικόν Ζήτημα, Στρατηγικές Εξαναγκασμού έναντι Μικρών Δυνάμεων και Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος. (2 ώρες).
11. Σεμιναριακή Εφαρμογή: Ανατολικόν Ζήτημα και Μικρασιατική Εκστρατεία. (2 ώρες).
12. Σεμιναριακή Εφαρμογή: Η Στρατηγική Κατευνασμού της Αναθεωρητικής Δυνάμεως Γερμανίας, εκ μέρους της Μ. Βρετανίας, κατά την δεκαετίαν του 1930, με συνεκτίμησιν της θέσεως της Μ. Βρετανίας ως Πλανητικής Ναυτικής Δυνάμεως με ζωτικά συμφέροντα εις τα γεωπολιτικά υποσυστήματα Ανατολικής Μεσογείου / Ευρυτέρας Μέσης Ανατολής / Πρόσω Ασίας και Άπω Ασίας. (2 ώρες).

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Adelson, R., *London and the Invention of the Middle East: Money, Power, and War, 1902-1922*, New Haven, 1995.
- Aron, R., *Frieden und Krieg. Eine Theorie der Staatenwelt*, Fischer-Verlag: Frankfurt a. M., 1963.
- Ashton-Gwatkin, F. T., *The British Foreign Service. A discussion of the development and function of the British Foreign Service*, Syracuse, 1950.
- Barston, R., *Modern diplomacy*, London, 1988.
- Baumgart, W., *Der Friede von Paris. Studien zum Verhältnis von Kriegsführung, Politik und Friedensbewahrung*, München, 1972.
- Baumgart, W., *The Crimean War, 1853-1856*, London, 1999.
- Berridge, G., *Diplomacy: theory and practice*, third edition, Basingstoke, 2005.
- Beloff, Max, Baron, *The Balance of Power*, London, 1968.

- Berridge, G. R. / Keens-Soper, M. / Otte, T. G., *Diplomatic classics from Machiavelli to Kissinger*, Basingstoke, 2001.
- Bond, B., *British Military Policy between the Two World Wars*, Oxford, 1980.
- Brecher M. / Stein, J. G. / Steinberg, B., “A Framework for Research on Foreign Policy Behaviour” εις: *The Journal of Conflict Resolution*, 13 (March 1969), σσ. 75-101.
- Carr, E. H., *The Twenty Years’ Crisis, 1919-1939*, London, 1946, second edition.
- Chaliand, G., *Anthologie mondiale de la strategie*, Paris, 1990.
- Chatfield (Admiral of the Fleet **Lord Chatfield**), *It Might Happen Again*, London, 1947.
- Churchill, W. S., *The Second World War*, Vol. 1: “The Gathering Storm”, London, 1985. Πρώτη έκδοση: London and Boston, 1948.
- Cohen, S. B., *Geography and Politics in a World Divided*, NY, 1963.
- Corbett, J.S., *England and the Mediterranean: A study of the Rise and Influence of British Power within the Straits. 1603-1719*, London / New York / Bombay, 1904.
- Corbett, J. S., *Some Principles of Maritime Strategy*, Classics of Sea Power, with an introduction and notes by Eric Grove, Annapolis, MD, 1988, first publ. 1911.
- Crawford P. W. C., *The Balkan cockpit: the political and military story of the Balkan Wars in Macedonia*, London, 1914.
- Deutsch, K. W., *The Analysis of International Relations*, Englewood Cliffs, NJ, 1978.
- Driault, E. /Lhéritier, M., *Histoire Diplomatique de la Grèce de 1821 à nos jours*, Paris, 1926.
- Ηλιόπουλου Ηλ., *Ιστορία, Γεωγραφία και Στρατηγική της Ναυτικής Ισχύος. Εισαγωγή στις θεμελιώδεις έννοιες*, Αθήναι, 2010.
- Fairgrieve, J., *Geography and World Power*, London, 1932.
- Feiling, K. G., *The Life of Neville Chamberlain*, Hamden, Connecticut, 1970.
- Figes, O., *Krimkrieg: Der letzte Kreuzzug*, Berlin, 2011.
- Fischer, F., *Griff nach der Weltmacht*, Düsseldorf, 1994 (πρώτη έκδοση 1967).
- Flandin, P.-E., *Politique française, 1919-1940*, Paris, 1947.
- Francois-Poncet, A., *Der Weg vom Versailles bis Potsdam: Die Geschichte der Jahre 1919 bis 1945*. Einzige autorisierte deutsche Ausgabe. Aus dem Französischen übertragen von R. Leppla. Mainz und Berlin, 1964.
- Furnia, A. H., *The Diplomacy of Appeasement: Anglo-French Relations and the Prelude to World War II 1931-1938*, Washington, 1960.
- Gantzel, K. J. / Kress, G. / Ritterberger, V., *Konflikt-Eskalation-Krise, Sozialwissenschaftliche Studien zum Ausbruch des Ersten Weltkrieges*, Düsseldorf, 1972.
- Hall, R. C., *The Balkan Wars 1912-13: Prelude to the First World War (Warfare and History)*, London and New York, 2000.
- Haushofer, K. / Obst, E. / Lautensach, H., *Bausteine zur Geopolitik*, Berlin-Grunewald, 1928.
- Hermann, C. F., *Crisis In Foreign Policy – A Simulation Analysis*, Indianapolis, NY, 1969.
- Hinsley, F. H., *Power and the Pursuit of Peace: Theory and Practice in the History of Relations between States*, Cambridge, 1967.

- Hume, D., “On the Balance of Power”, εις: *Essays: Moral, Political and Literary*, Volume I, London, 1912.
- Huntington, S. P., *The Soldier and the State. The Theory and Politics of Civil-Military Relations*, 19th printing, Cambridge, Massachusetts / London, 2002.
- Kinder, H. / Hilgemann, W., *dtv-Atlas zur Weltgeschichte*, (Deutscher Taschenbuch Verlag), 25. Ausgabe, 1991, Band II.
- Kindermann, G.-K., *Grundelemente der Weltpolitik. Eine Einführung*, 4. Auflage, München / Zürich, 1991.
- Kjellen, R., *Staten som Lifsform*, Stockholm, 1916. Γερμανική έκδοση: *Der Staats als Lebensform*, Leipzig, 1917.
- Kondylis, P., *Macht und Entscheidung. Die Herausbildung der Weltbilder und die Wertfrage*, Stuttgart, 1984.
- Κονδύλη, Π., *Θεωρία του Πολέμου*, Αθήνα, 1997.
- Lambert, A. D., «Preparing for the Russian War: British Strategic Planning, March 1853 – March 1854», εις: Harding, R., *Naval History 1680-1850*, Aldershot / Hampshire, 2006.
- Lambert, A. D., *The Crimean War: British Grand Strategy, 1853-1856*, New York, 1990.
- Langer, W. L., *The Diplomacy of Imperialism: 1890-1902*, New York, 1968.
- Liddell Hart, B., *Strategy. The Indirect Approach*, 4th revised and enlarged edn, NY, 1967.
- Lorot, P., “Histoire de la Géopolitique”, Paris, 1995.
- Machiavelli, N., *Discourses*, NY, 1950.
- Mackinder, H. J., “The Geographical Pivot of History”, εις *Geographical Journal*, 23 (1904), σσ. 421-437.
- Mackinder, H. J., *Britain and the British Seas*, Oxford, 1906 & 1915.
- Mackinder, H. J., *Democratic Ideals and Reality*, New York, 1942 & 1962
- Mackinder, H. J., “The Round World and the Winning of Peace”, *Foreign Affairs*, 21 (1943), σσ. 595-605.
- Mackinder, H. J., *Δημοκρατικά ιδεώδη και πραγματικότητα. Και άλλες τρεις εισηγήσεις* (Μετάφραση: Μπαλοπούλου Αθηνά, Εισαγωγή/σχόλια: Μάζης Ιωάννης Θ.), Αθήνα, 2006.
- Mahan, A. T., *The Influence of Sea Power upon the French Revolution and Empire, 1793-1812*, Vol. I, Boston / MA, 1892.
- Mahan, A. T., *The Influence of Sea Power upon History, 1660-1783*, London, 1965 (first publication 1890).
- Mahan, A. T., *Der Einfluss der Seemacht auf die Geschichte*, hrsg. und bearbeitet von Gustav Adolf Wolter, Herford, 1967.
- Μάζης, Ιω. Θ., *Γεωπολιτική. Η Θεωρία και η Πράξη*, Αθήνα, 2002.
- Medlicott, W. N., *British Foreign Policy since Versailles*, London, 1968.
- Meinecke, F., *Die Idee der Staatsräson in der neueren Geschichte*, 1924, Neuauflage (hrsg. von Walther Hofer), München, 1957.
- Middlemas, K., *Diplomacy of Illusion: The British Government and Germany, 1937-39*, London, 1972.
- Montesquieu, Charles de Secondat, Baron de, *Considerations on the Causes of the Greatness of the Romans and Their Decline*. Translated, with Introductions and Notes, by David Lowenthal, Indianapolis / Cambridge, 1965 (πρώτη έκδοση 1734).
- Morgenthau, H. J., *In Defense of the National Interest*, NY, 1951.

- Morgenthau, H. J., "The Problem of the National Interest", εις: *Dilemmas of Politics*, Chicago, 1958.
- Morgenthau, H. J., *Macht und Frieden. Grundlegung einer Theorie der internationalen Politik*, Gütersloh, 1963.
- Morgenthau, H. J., *Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace*, NY, 1948.
- Nicholson, H., *Diplomacy*, London, 1969.
- Papadopoulos, G. S., *England and the Near East: 1896-1898*, Thessaloniki, 1969.
- Ratzel, F., *Politische Geographie*, Neudruck der 3. Auflage von 1923. Durchgesehen und ergänzt von Eugen Oberhammer: Osnabrück, 1974.
- Ratzel, F., *La Géographie Politique: Les concepts fondamentaux*, Paris, 1987.
- Ratzel, F., *Ο Ζωτικός Χώρος*, (Μετάφραση: Μακρή, Μερόπη, Πρόλογος/εισαγωγή: Ι.Θ. Μάζης»), Αθήνα, 2002.
- Robinson, J. A., *The Concept of Crisis in Decision Making*, Washington, 1962.
- Seaton, A., *The Crimean War: A Russian Chronicle*, London, 1977.
- Snyder, G. / Diesing, P., *Conflict Among Nations: Bargaining, Decision-making and System Structure in International Crises*, Princeton University Press: Princeton, 1977.
- Sprout, H. / Sprout, M., *Foundations of International Politics*, Princeton, NJ, 1962.
- Spykman, N. J., *The Geography of the Peace*, NY, 1944.
- Strausz-Hupé, R., *Geopolitics: The Struggle for Space and Power*, NY, 1942.
- Taylor, T., *Munich: The Price of Peace*, NY, 1979.
- Taylor, A. J. P., «Crimea: The War That Would Not Boil», εις: *Europe: Grandeur and Decline*, London, 1974.
- Toynbee, A., "The British Commonwealth", εις: Toynbee (Ed.), *The Eve of the War*, London, 1958.
- Watt, D. C., "Appeasement: The Rise of a Revisionist School," *Political Quarterly* 36 (No. 2, 1965), σσ. 191-213.
- Wight, M., "Eastern Europe", εις: Toynbee, A. / Ashton-Gwatkin, F. T. (Edit.), *Survey of International Affairs 1939-1946, The World in March 1939*, London / New York / Toronto, 1952.

13. ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ [ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ]

α) Η βαθμολόγηση των εργασιών (ποσοστό συμμετοχής στην διαμόρφωση της τελικής βαθμολογίας), προστιθεμένου του βαθμού των γραπτών εξετάσεων και εξαγομένου του μέσου όρου αυτών θα ανακοινούται στους ενδιαφερομένους ως τελική βαθμολογία του μαθήματος.

β) Ο προσδιορισμός του ποσοστού συμμετοχής της εργασίας ανακοινούται στους σπουδαστές από τους διδάσκοντες ενός εκάστου των μαθημάτων. Πάντως το εύρος του ποσοστού αυτού ορίζεται μεταξύ 30%-40% κατά την κρίση του υπευθύνου του μαθήματος.